

Ба 50694

50694sp

148

5148

5125

5148

Valery, Marakou.

Wr. 947

Ha zalatym pakose.

Versy.

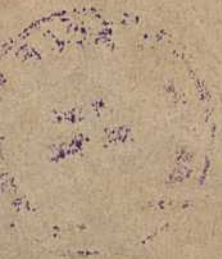
Mensk-1927 god.

Bei der goldnen Mozd Gedichte.
Minsk-1927.

548

947

10

МАРКА

НАШАТА

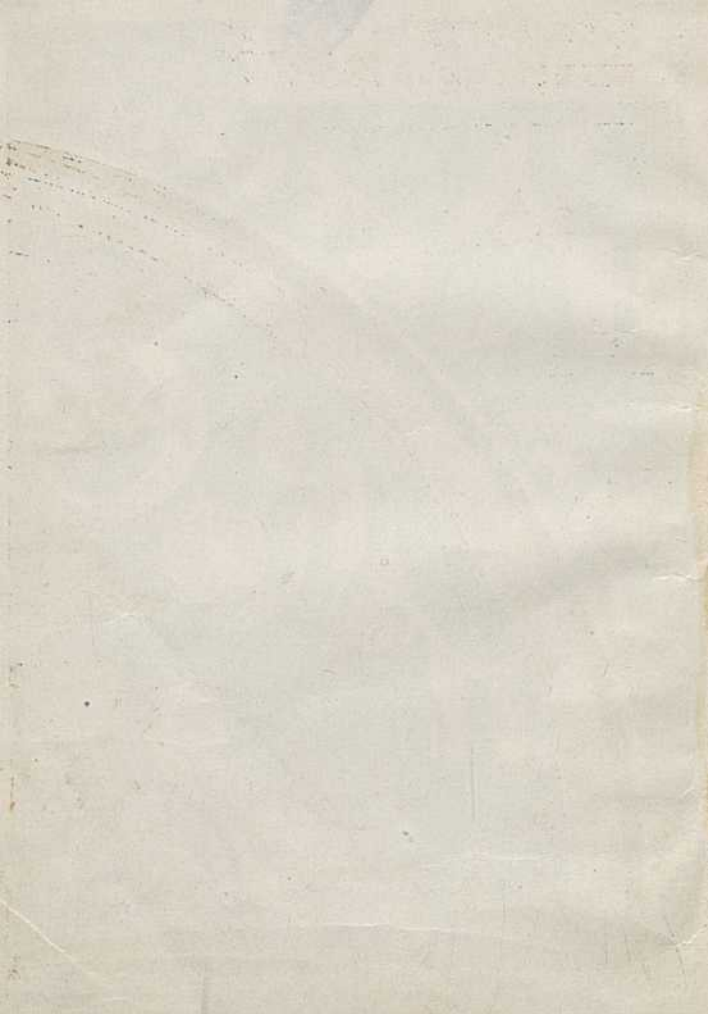
Б 50694

Бел. аддзё
1934 г.

МІНСК

МАЛАДЭЧА

c.

১৯১৪

১

১

ВАЛЕРЫ МАРАКОЎ

0401
5898
Бн 3
50694

НА ЗАЛАТЫМ ПАКОСЕ

50694

50694

ВЕРШЫ

98

ВЫДАЊНЕ ЦБ МАЛАДНЯКА
МЕНСК—1927

ВАЛЕРЫ МАРАКОЎ

В. В. В. В.
В. В. В. В.
В. В. В. В.

НА ЗАДАТНЫМ ПАКОСЕ

Надрукована ў 2 дзярж. друкарні
БДВ (у ліку 1500 экз.)
заказ № 3453
Галоўлітбел № 26319

Месца
20

В. В. В. В.
В. В. В. В.

В. В. В. В.
В. В. В. В.

У РАЗГАРЫ ЖЫЦЦЯ

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
PAUL W. MILLER

* * *

З ценямі думкі, а з думкамі цені
Ў даль па шпалерах бягуць.
Нехта стаіць прад зарой на каленях
Выпіўшы сэрца разгул.

Месяц чырвонцам скаціўся у травы,
Ціш, хоць душу вынімай,—
Сёньня мне песняў, пачуцьцяў, і славы,
Тых, што ў нікога няма!

Выйду расхрыстаю, поле і месяц
Грудзі ўстрывожаць наўсцяж,
Будзе мне блізкай далёкая песня
Вольных прыбояў жыцьця.

Нехта стаіць прад зарой на каленях,
Выпіўшы сэрца разгул,
З ценямі думкі, а з думкамі цені
Ў даль па шпалерах бягуць.

* *
* *

Хрыпла гудок прагучэў,
Сэрца скранулася, стала.
Ў цэмы асеньніх начэй
Сьпяць златазвонныя далі.

Месяц прылёт на блакіт,
Далі агнём атруціў,
Хораша быць ля ракі,
Хораша пець у жыцьці.

Хораша ўспомніць праз сон
Тайную цень тапалёў,
Чорнай дзявочай касой
Ноч загубіць на палёх.

Хрыпла гудок прагучэў,
Мірна схіліліся нівы.
Ў цэмы асеньніх начэй
Жыць маладым і шчаслівым!

* * *

Песьняй звонкай
Ў вачох неба сьнежнага
Усьміхнуўся кастрычнік-юнак, —
Аб тых днёх,
Днёх паўстанья мяцежнага
Не забыцца ніколі нам.
Помню,
Помню ў палёх цёмна-зраненых
Не адзін праклінаў
Горкі лёс,
Калі ў сініх палёх,
Над курганамі
Завывалі гарматы да сьлёз.
Так было...
Завіруха нястрымная, —
Рэкі буйнай крыві,
Мора сьлёз,
Віхрамётных пажараў уздымы,
Але ўсё наш народ гэта зьнёс.

І цяпер
Над сівымі абшарамі
Паланее крывёю наш сьцяг,—
Гата кроў
Узьнялася пажарамі,
Гэта сымбаль вясны і жыцця.
Не здарма-ж на грудзёх
Неба сьнежнага
Нашых песень агні
Запаліла вясна,—
Аб тых днёх,
Днёх паўстаньня мяцежнага
Не забыцца ніколі нам!

* * *

Ў гэтай цемры
Бязрадаснай ноччу
Песьня буры ня скажа—
Жыві!
Калі мора
Жыве і ракоча,
Мора хоча ахвяр і крыві.

Ты пашла ад мяне,
Ты пакінула
Гэту радасьць
Маленькіх надзей,
Бо жадаеш зашмат,—
над магіламі
Не шкадуюць далёкіх людзей.
Выбачай,
Можа гэта ня гэтак,
Можа й праўда,
што сонца для ўсіх,

Каб пялёсткамі
Месячных кветак
Радасьць гордай
Прыроды расьціць.
Што-ж з таго?
Я ня веру прыродзе,
Нельга верыць ўсяму,
Што цвіце:
Хай ўзрасьлі
Мы з табой ў непагодзе,
Ўсё-ж грудзёх
Ёсьць карункі надзей.
Слухай
Мора жыве гэтай ноччу,
Мора хоча ахвяр і крыві,
Хай яно
Злосьцю дзікай рагоча,
Я-ж кажу табе,—
Вер і жыві!

* *
* *
* *

О, вясна!..
І бяссонныя ночы:
Сьціх у сэрцы
Юнацтва разгул,
Мо' затым, што нічога ня хочу
І нікога спаткаць не магу.
Не чаруй,
О, даволі, ня трэба!
Я інакшую долю спазнаў,
Што ў другіх
У змаганьні за хлебам
Адцьвітае жыцьцё і вясна.
Што другім,
Хто у цемры асеньняй
Адаюць сваё цела й душу,
Досыць толькі
Ня стаць на калені,
Досыць толькі
Узьняць смелы шум.

І тады,
Там, дзе грызьліся зьверы
Нельга будзе душою хварэць,
Бо ў жыцьці,
Калі ў што небудзь верыш,
Ты йшчэ можаш
Цьвісьці і гарэць.

Была восень у роднай краіне,
Гаварыла мне шчырасьць ня раз,
Гэту песьню халодную кінуць
І квітнець, расквітаць, не згараць.

Так, я верыў ёй ціха й пакорна,
Я шукаў новых радасных слоў
І пановаму рытмам задорным
Маладое жыццё расьцьвіло.

Тыя дні я прыпомніў з пагрозай...
Хтосьці крыкнуў глыбока ў душу,
Што на бруднай асеньняй дарозе
Аб маім самагубстве пачуў.

Абляталі й згаралі пялёсткі
Чорным дымам халоднай пары
І крывёю на грудзі бярозак
Прыпадаў сьветлы золак зары.

Я стаяў і дзівіўся і марыў,
Я хацеў, як другія пажыць,
Каб згубіць гэтай восені хмары,
Каб навекі забыць пра крыжы.

І затым мо' ў новую восень
З новай песьняй ў юнацкіх грудзёх
Мне так хочацца, хочацца госьцем
Прывітаць гэты сьвет і жыцьцё!

* * *
О, выходзь маладняцкая раць
На прасторах маёўку спраўляць.
Наша сонца сягонья гарыць
Цьветам яркім румянай зары.
На прасторах зялёных палёў
Ўсё цьвіце—расьцьвітае, жыве,
Ўсюды радасьць і звон галасоў,
Ўсіх прывольле сягонья заве.

* * *
А яшчэ так нядаўна, учора
Тут лілася рабочая кроў
І стагнаў пад ударамі горад,
І стагналі прасторы дуброў.
О, цяпер, мы цяпер не забудзем,
Не забудзем аб тым, што было,—
Хай абнімуцца новыя людзі
І абнімецца горад з сялом.

Сёнья радасьць б'е у грудзі,
Сёнья людзі, усюды людзі...
Сёнья родны край цвіце,
Сёнья вольны май заве!

Вздым мо' у натуру востань
З новай дэспічэй і днашніх годзях
Мне так хочацца, хочацца тое
Прывітаць гэты сьвет і жыць

Віхоры ваварыжскія
На прывітаньне спрымаюць
Іх сэрца адкрытыя
Іх вочы ўсміхнуцца
Іх рукі ўсміхнуцца
Іх голасы ўсміхнуцца
Іх душы ўсміхнуцца
Іх жыццё ўсміхнуцца

Віхоры ваварыжскія
На прывітаньне спрымаюць
Іх сэрца адкрытыя
Іх вочы ўсміхнуцца
Іх рукі ўсміхнуцца
Іх голасы ўсміхнуцца
Іх душы ўсміхнуцца
Іх жыццё ўсміхнуцца

18

МАРКІТАНКА СІГАРЭТ

Ах, якая ты!.. Якая дарагая
І на сцэне сонца прадаеш,
Бо сама, як радасьць, маладая,
Паланееш ў росквіце надзей.

Маркітанка, песьня ты, ці казка,
Ці прыгожай радасьці прыбой,
Бо ў тваіх вачох зусім ня цяжка
Піць чужую песенную боль?!

Сігарэт—вясна,—мы ўсе такія,
Толькі й я хацеў-бы так згараць,
Каб вакол былі ўсе дарагія
І ў крыві маёй цвіла зара.

Каб хто небудзь ціха і балюча
Ў мой апошні, мой трагічны дзень,
Апаліў сьлязой сваёй пякучай
Гэта сэрца выпітых надзей.

Каб хто небудзь блізім і каханым
Ў вусны мне і ў грудзі цалаваў
І ў сваім апошнім разьвітаньні
Ўсю душу, ўсё сэрца аддаваў!

Каб ў тумане вечным і прыгожым,
Хто кахаў і песьню і зямлю.
Гаварыў мне ціха і трывожна:
„Мілы мой, люблю цябе, люблю!..“

Ах, якая ты!.. Якая дарагая
І на сцэне сонца прадаеш,
Бо сама, як радасьць, маладая,
Паланееш ў росквіце надзей!

Я ПРЫДУ

Ніна-песьня, вясёлая Ніна
Я далёка цяпер—выбачай!
Мае грудзі прыбоі Наддзвінья
Грэюць ласкамі зор па начах.

Ты як казка, як ціхая песьня,
Як апошні акорд у жыцці.
Калі сэрцу ў грудзёх стане цесна
Гэту ціхую радасьць насіць.

Гэта сэрца жадае так многа
І так многа бярэ ад жыцця,
Помніш сад, яркі дзень і дарогу
І на вусны упала сляза!

Так, мяне ты любіла, я знаю,
А цяпер ты згараеш з другім,
Дык на што-ж я за буры змаганьняў
Кінуў вобраз, як сьвет дарагі.

Ах, я так! Я ня знаў! Слухай Ніна
Я прыду йшчэ ў наш песенны край,
Каб у туманах прагорклых і сініх
Разам з любай сваёй дагараць!

АДКАЗ

Ах, пакінь, ці выбачай Валеры,
Цёплых слоў і ўсьмешак не прасі.
Мне хацелася-б з табою верыць,
Што знашоў ты мэтау у жыцьці.

Не, тут нешта іншае, мой дружа,
Ты мне праўду, праўду мне скажы,
Ці так можна быць такім нядужым,
Ці так можна, ці так можна жыць?

Сьлёзы помніш ты й ня помніш вуснаў.
Ты забыўся, ты зусім забыў,
Што і ў цемры бруднай пад прымусам
Можна верыць шчыра і любіць.

Ну і што-ж? Я знаю добра, знаю,
І так цяжка знаць тваю любоў,
Што ўсю ноч быць можа аж да раньня
Бродзіш ты, атручаны журбой.

Ах, пакінь! Ці выбачай, Валеры,—
Я стамілася згараць і жыць.
Ты прыходзь і будзеш знаць і верыць,
Што ня ўсё і холад і крыжы!

АДКА

Ах, пакінь, ці выбачай Валеры,
Лібілах сэрца і ўсё маё не прася,
Мне казала, а хара і верыць,
Што зноў ты мяне ўжываць.

Не, тут нешта іншае, мой даражэ,
Ты мне прывяду, прывяду мяне, скажы,
Ці так можа быць такіх казанняў,
Ці так можа, ці так можа жыць?

Сядзець пачынаюць ты і не помніш вуснаў,
Ты казала, ты казала, казала,
Што і ў хара і верыць, і казала,
Можна верыць і казала, і казала.

Ні і хто-ка, Р. Каля, казала,
І так казала, казала, казала,
Што ўсё, казала, казала, казала,
Бродзіць ты, казала, казала, казала.

Мне хочацца любіць, задумацца і верыць,
Душу з другімі душамі зьліваць.
Хай не адчыняць мне ў прыгожым доме дзверы,—
Дармо! І ў полі можна начаваць.

Пад снім месяцам такім далёкім-дальнім
Знайду я ўсё і радасьць і спакой...
Ня мне шукаць мяшчанскай ціхай спальні,
Ў вачох мяшчанскіх сніх васількоў.

Я не аб гэтым марыў!.. марыў я аб новым,
Другім, яшчэ нязьведаным жыцьці,
Каб не згараць дарма... зрываць з другіх аковы,
Дабром за ўсё... за ўсё дабром плаціць!

Дзе толькі людзі ёсьць,—задумацца і верыць,
Душу з другімі душамі зьліваць,
Хай не адчыняць мне ў прыгожым доме дзверы,—
Дармо!.. І ў полі можна начаваць!

ЯШЧЭ АДНА

Яшчэ адна бандыцкая расправа,
Яшчэ адзін бязьлітасны удар,—
Ў краіне горам змучанай, крывавай
Сябе на сьмерць за праўду ён аддаў.

І можа там, за нашым даляглядам
Жадаюць зноў і боек і ахвяр,
Каб нашу волю, наш прастор і радасьць
Пусьціць на вецер к чорту, на пажар!

Няхай-жа знаюць,—бруднымі нагамі
Ім не прайсьці над нашай галавой,
Бо ўсе мы, ўсе адзінымі шляхамі
За кроў сваіх адплоцім ім крывёй.

І ўсе адной вялікай пуцявінай
Яшчэ ўпарцею пойдзем і сьмялей,
А нашым ворагам ня быць у тэй краіне,
Дзе будзе жыць краіна БССР!

ЗА ШТО?

Памяці Сако і Ванцэці

Я бачу іх прыдушаных і зьбітых,
Я бачу іх у распачы глухой.
Ня ім насіць імя пустых бандытаў.
А з сэрцам чэсным, вольным і адкрытым
Ісьці да лепшых новых берагоў.

І чым на сьвеце можна апаганіць,
Чым толькі можна ў сьвеце асьмяяць,
Паны ў сваім залочаным тумане
Пусьцілі байкі аб сьмяротнай ране
І што забойцы іншага няма.

І вось цяпер на электрычным крэсьле,
Яны, як каты згінулі навек,
Паны сьмяюцца пры сьмяротных весьцях,
Ім нашых дум ўстрывожаных ня песьціць,
Для іх капейка прасты чалавек!

Цану-ж мы знаем шчырасьці у кожным,
Цану мы знаем ворагам сваім,
І калі будзе сказана нам: можна,—
Мы пойдзем ўсе з агідаю варожай
Пад крыкі помсты юных і жывых.

Няхай пад час у нас яшчэ і сумна
І песьні радасьці пустой няма,
Затое мы ў цяжкіх і прагных думках
Кладзём ўсё лепшае на ласкавыя струны
І знаем, добра знаем,—не дарма!

І я цяпер пяю аб іх глухіх і зьбітых,
Пяю ўсім сэрцам, ўсёй сваёй душой,
І хай пад рытм мой буйны й сакавіты,
Аб тых каму казалі,—вось бандыты,
Спытаем мы абурана,—за што?!

СЯСТРЫ НІНЕ

Ты ня ўспомніш, Ніна, вечар залаты.
На грудзёх прывольля плакалі кусты.
Ты тады жадала гэтак вечна жыць,
А мне сьніўся выстрал, цёмныя крыжы.
Але нешта ў далях, нешта ў сьвеце ёсьць,
Часта сэрца труціць невясёлы лёс.
Ну, а ты, як песьня, як прыгожы сон,—
Зацьвіла і зьнікла пад хаўтурны звон,
Над табой схіліўся нізкі белы крыж,
Дзе кладуцца фарбы сонца і зары.
Знаю я сягонья—буду хутка там,
Толькі радасьць песьні для жыцьця аддам.
Я аддам, каб зналі, што жыцьцё—вясна,—
Адшуміць, адзвоніць, змоўкне, бы струна.
І на гэтых далях, дзе цяпер живу
Будуць мяць другія кветкі і траву!
Вось затым ня ўспомніш вечар залаты,
Ня успомніш болей, як квітнела ты!

ЖАДАНЬНЕ

Адыходзіць трывога й забірай з сабой
Плач і крыўду хлопца з чулаю душой.

Ты адна сягонья мне свая між ніў,
Быццам я згараю ў песенным агні.

Быццам я далёка, ў вочы б'е туман
І нічога сьветлага больш ў жыцьці няма.

Ах, мой край каханы, залаты мой край,
Не хачу так рана ў песьнях дагараць!

Я йшчэ жыў так мала і так мала пеў,
Ну дык дайце-ж, братцы, мне пажыць цяпер.

Дайце на прывольлі, сэрца з сінью зьліць,
Каб з другімі марыць і другіх любіць!

Я НЕ КАХАЎ

Я не кахаў,—
Кахаліся другія.
А я на іх
З трывогаю глядзеў.
У іншых былі
Мары дарагія,
Ў другіх сугучнасьць
Сілы і надзей.

А я адзін
Пуцінаю імглістай
Ішоў далёка
Ў нейкі сіні край,
Ад гэтых ніў,
Ад гэтых хатак нізкіх,
Дзе вечно плача
Ўвечары зара.

Я сам ня знаў,
Якія парываньні
Мяне туды
Няволілі ісьці,
Калі ўставала
Сонца ў тумане,
Тады я ў сонца
Шчырасьці прасіў.

І так ішлі
Хвіліны дарагія.
Ня знаў я вуснаў,
Шчасьця і надзей,
Я не кахаў,—
Кахаліся другія,
А я на іх
З трывогаю глядзеў!

* * *
Алесю Івашкевічу

Палюбіў я асеньняе раньне
І красу зарунелых далін,
Мо' затым, што у срэбным тумане
Апавіты жальбою палі—
Палюбіў я асеньняе раньне.

Ў гэтым раньні халодным і сінім
Многа шчырасьці й многа крыві.
Чуеш там за шырокай далінай
Нехта кажа,—Валеры, жыві,
Ў гэтым раньні халодным і сінім.

Ціха сьцэлецца жоўтае лісьце
І п'яе аб мінулым трава,
Што цяпер весялей як калісьці
Песьні шчасьця і волі сьпяваць.
Ціха сьцэлецца жоўтае лісьце.

Знаю я, што ў палёх непагодна,
Недзе плача мінорна струна,
Бо за гэтым акордам нягоды
Будзе пець і сьмяяцца вясна...
Знаю я, што ў палёх непагодна.

Палюбіў я асеньняе раньне,
Бо ў ім многа раздум'я і сьлёз,
Калі нехта ляжыць на кургане,—
Значыць працы будзённай ня зьнёс.
Палюбіў я асеньняе раньне.

Ты ня знаеш, Ніна, што жыцьцё вясна,—
Адшуміць, адзвоніць, змоўкне бы струна.
Я сягонья новы, іншы, як заўчора,
Бо ў жыцьці я ведаў многа сьлёз і гора.

Ўспомні сад над рэчкай, белы сьвежы сад,
Дзе ня раз табе я аб жыцьці казаў.
Толькі ты ня думай, ня труці душы,—
Не магу я болей так нікчэмна жыць.

Я хачу нанова чуць трызвон палёў,
Каб ня плакаць болей бяз душы і слоў.
Я калісьці думаў, думаў я ня раз,
Што ў прасторах сініх ёсьць надзей разгар.

Гэта ўсё няпраўда, гэта ўсё мана,—
Ты напэўна знаеш, што жыцьцё вясна,
Адшуміць, адзвоніць, зьнікне ў туманох;
Ня сумуй-жа Ніна, нам ня жыць наноў!

ПОЭТАМ

Я ня знаю адкуль гэты сьмех,
Але хлопцы чаго тут сьмяяцца,—
Наша радасьць ня згіне у цьме,
Наша песьня надзей і юнацтва!

Ну чаго-ж так пад звоны гітар
Маё сэрца палае каханьнем,
Я яму толькі шчырасьць аддам,
Я яго не спаткаю ў тумане.

Адпусьцеце я сёньня ня свой,
Ня ўзьнімайце на сэрцы трывогі,
Я хацеў бы хістацца травой,
Або выйсьці на шлях, на дарогу.

Вы ня знаеце хлопцы, о не...
Я скажу вам, браты, як таварыш,—
Сёньня зоры за нас чырваней,
Ня поэты, а зоры ўжо мараць.

Я ня знаю адкуль гэты сьмех,
Але хлопцы чаго тут сьмяяцца,—
Наша радасьць ня згіне у цьме,
Наша песьня надзей і юнацтва!

МАТЭОП

— Ня зваж на тых, хто кажа,
Але хлопцы тут сьмяяцца,
Наша радасьць ня згіне у цьме,
Наша песьня надзей і юнацтва!

Ня зваж на тых, хто кажа,
Мяне сэрца паліць каханням,
Радуйцеся, хлопцы, імям,
Радуйцеся ў гэты дзень.

А думайце, я кажу вам,
Ня зваж на тых, хто кажа,
Радуйцеся, хлопцы, імям,
Або выйдзеце на вуліцу.

Вы ня ведаеце, каго кажу вам,
Сэрца паліць каханням,
Ня зваж на тых, хто кажа,
Радуйцеся ў гэты дзень.

Помніш ты, быў ціхі-ціхі вечар,
Месяц жыў і плакала лаза.
Ты так доўга думала аб нечым
І хацела нешта мне сказаць.

Наша лодка ціха і пакорна
Несла нас ў нязьведаны йшчэ край,
А ў бяздоньні воч тваіх азёрных
Вольным морам плакала зара.

Ты маўчала, любая дзяўчына.
Я таксама думаў і маўчаў,
Не таму, што сэрца неяк ныла
Па вясне і выпітым начам.

Так плылі, ня зналі, не чакалі...
Усё жыло трызвонамі надзей.
Ты мне нешта тайнае сказала
І прыпала з сьмехам да грудзей.

Я абняў, каб паказаць і верыць!
Вусны так палілі, як агонь.
Чуў я стук сваёй крыві і сэрца,
Ды спыніць ня ў сілах быў яго.

Твае вусны,—вусны мне спалілі,
Твае грудзі—кроў маю ўзьнялі:
Мы навокал ўсё тады любілі,
А цяпер напэўна-б ўсё клялі!..

Горка іхні іхні ўзд мт шімо!
Бела вавяла і ўж црэм
Мірэн дэ вавуд втуд мт мт
Дуважэ энн втшэн вавуцх і

Вндожа і дхці вядоа внш
Неса нас ў эн вавн
Хіважэв хівт ров іннодэд ? А
Вадном маром мндоа ваву

Вннрўвэд вадоа вавуцх мт
Ўвўвм і ўсмуд эмсжт Р
Мнн ягэн вудэ отш умт М
Мрвн мтпнн і энснн П

Іважр эн іленн нн іважн мт
Ўсэ жндо врмволенн ваву
Вавважэ вннвт втшэн энн мт
Всэдудт вд мжжмэс в вавннн і

Здароу, мой таварыш, мой друма,
Заря заквітцела ізноў,
Разьвараўшы ветры і сьцюжам

НА ЗАЛАТЫМ ПАКОСЕ

Ты бачыш у крыві мае рукі,
І сэрца з грудзей вырышаў,
Каб валныя дзіўныя гукі
Крайне сьвясні дэдаваць!

У басейныя маёсныя ночы,
На месячнай шікай надзе,
Я бачыў плаўчучыя ногы
У павары трывы і надзей.

Яны мне прывосілі песні,
Блядзіннае прыгалай журбы
І сэрцу рабілася цесна
Увесь сылет неасяжам журбы.

Здароў, мой таварыш, мой дружа,
Зара заквітнела ізноў,
Разъвеяўшы ветры і сьцюжы
Жывём і ўзрастаем вясной.

Ты бачыш ў крыві мае рукі,
Я сэрца з грудзей вырываў,
Каб вольныя дзіўныя гукі
Краіне сваёй дараваць!

Ў бяссонныя майскія ночы,
На месячнай ціхай вадзе,
Я бачыў плакучыя вочы
Ў пажары трывог і надзей.

Яны мне прыносілі песьні,
Бяздоньне прыгожай журбы
І сэрцу рабілася цесна
Ўвесь сьвет неасяжны любіць.

Ты бачыш ў крыві мае рукі,
Я сэрца з грудзей вырываў,
Каб вольныя дзіўныя гукі
Краіне сваёй дараваць.

Вітаньне-ж, таварыш і дружа,
Зара завітнела ізноў,
Разьвеяўшы ветры і сьцюжы
Жывём і ўзрастаем вясной!

жүрд йом шырават йом үррдэ
үонні влэнтінняе ярдэ
мжоуца і мотва мшүкэвалэ
Йонэяя мэтэврдэү і мёвыж

ігүр эем іліржя ү шырвд мТ
үвямрня йэсдүрт з вдрэв
ігүт кинүїед, вынвлон дэМ
Ідувалрдэ йёваэ өнірдү

йрон кінэйем кинноэрд ү
эедва йлхці йеириэем вН
йров ыпүкүлал үирид Н
йеявн і товырт мрдэжп ү

інэсеп іліэоярп өнм мнН
мдрүж йвжолмрп өнмодек
і сэрцэ кэвлдвд үррдэ
үвэр севет нэвсжнн тэвэс эвэр

* * *

Срэбны месяц у вокны сьмяецца,
Я стаю і дзіўлюся ў сіль;
І так хочацца сэрцам сагрэцца,
Каб вясны залатой не прасіць.

Недзе там, на шырокай дарозе,
Дзе бярозы цалуюць блакіт,
Хтось крычыць аб крывавай пагрозе,
Што прыносяць для сьвета гудкі.

Ах, гудкі, хто за вамі ня сочыць,
Я душой палюбіў ваш размах:
Вельмі многа ў мінулыя ночы
Тут п'яніў мае грудзі туман.

Так, я помню, ў абдымках прыроды
Марыў тайна аб новай красе,
Каб ісьці, каб квітнець непагодай,
Каб з гудкамі згараць пакрысе!

Ты бачыш ў крыві мае рукі,
Я сэрца з грудзёй вырываю,
Каб вольныя дзіўныя гукі
Крайне сваёй ларавані.

Вытаньне ж, таварыш і дружа,
Зара закінула іскоў.

Разьвееўш * * * ом і сьціжы
Жывым і ўзрастаем вясной!

Цяпер ў грудзёх другія словы,
Другі агонь ў душы жыве,
І гэты сьпеў бадзёра-новы
Да сьветлай праўды сьвет заве.

Зьлятае сон!.. Мінае крыўда!..
Вясна мне глянула ў вакно.
Цяпер пад сонцам ў поле выйду,
Куды хацеў ісьці даўно.

І там над рэчкай і над полем
Я вып'ю новую зару,
Каб песняй радасьці і волі
Праславіць сьвету Беларусь!

Каб гэты сьпеў бадзёра-новы
Разьвееў крыўду і туман,
Бо зноў цвітуць прывольля словы
І лепшых слоў ў жыцьці няма!

ВЯСНОЎ

Устала сонца над палямі
І цёплы ветрык зашумеў.
Прастор запеў і перад намі
Прышоў канец, канец зіме.

О, людзі-братцы,—ясным сонцам
Усё ажыло ў палёх, лугох.
Над кожнай хатаю бясконца
Вяснова-новы сьпеў разьлёт.

Вясна, вясна-краса прастораў,
Краса жыцьця і нашых дзён.
Бягуць руччы разгульна-горда
І радасьць звоніць у грудзёх.

Такой парой жыцьцё і песьня
І ў сэрцы радасьць чулых сноў,
Бо на прывольлі жыць ня цесна
І шчасьце піць і піць ізноў!

Патапаюць далі ў стынь і ў сон туманаў,
 Над ракой акорды песеннай тугі,
 Палюбіў ўсёй душой я гэта раньне
 Над прасторам ніў і вёсак дарагіх...

Вецер ліст бярозкі ціха кучаравіць,
 Ціха б'ецца ў бераг сонная рака,
 Мне ахвота сёння кінуцца у травы
 І між траў забыцца, шчасьця пачакаць.

І між траў курчавых, ў золата і кветкі
 Загубіць зьнянацку радасьць і вясну,
 Каб цвілі каханьнем родныя палеткі,
 Каб у гэта раньне сэрцам адпачнуць.

Каб у гэта раньне сьпець пра нашу волю,
 І пра наша шчасьце і пра наш прастор,
 Бо ня дарам сёння вышаў на прывольле,
 Бо ня дарам сёння ў гэту сіль прышоў!

У ЛЕСЕ

Я сягонья увечары белым
Увайшоў ў родны лес-маладняк.
Я сьпяваў там сонечна-сьмела,
Бо у сэрцы запела ясна.

Буду я ўпівацца шчасьліва
Гэтым гоманам ветру і хвой,
Бо ў далі залацістая ніва
Заліваецца радасьцю слоў.

Бо над хатамі месяц нясьмелы
Пазірае, як хлопец-юнак,
І над вёскай у высь узьяцела
Зорка-цвёт залатога агня.

Ой, ахвота далёка-далёка,
У сінявокі як радасьць прастор,
Каб аплёскалі сонечным сокам
Срэбралітыя хвалі вазёр.

Радасьць буйную шчыра і сьмела
Запаліла у сэрцы вясна...
Я сягонья увечары белым,
Увайшоў ў родны лес-маладняк!

У ЛЕСЕ

Патапаюць лясныя крошкі і шчыра і сьмела
Над жаравымі вяснамайдочкамі ў
Палюблях і вяснамайдочкамі ў
Над прасторамі вяснамайдочкамі ў

Вечер міскай вяснамайдочкамі ў
Шка б'юць і ў сэрцы маюм і сьмела
Мне ажвотна і вяснамайдочкамі ў
І між традох і вяснамайдочкамі ў

І між традох і вяснамайдочкамі ў
Загубіць і вяснамайдочкамі ў
Каб у вяснамайдочкамі ў
Каб у вяснамайдочкамі ў

Каб у вяснамайдочкамі ў
Гура, дотым і вяснамайдочкамі ў
Во вяснамайдочкамі ў
Во ня дара і вяснамайдочкамі ў

Добры дзень дарагая,
Цалуй і цалуйся,
Хай гараць твае вусны агнём,
Ты сягонья другая
Ўзрастай і красуйся
І жыві гэтым сонечным днём.
Не здарма-ж так блукае
Усьмешка на твары
І на вуснах істужка зары,
Абапрыся рукамі
На руку, таварыш,
І давай гэтак разам згарым.
Бачыш дзень дагарае,
Ружовыя плямы
Сонца кідае ў люстра ракі,
Ці хоць раз замірала
Ты сэрцам над ямай,
Як крывёй заліваўся блакіт?

Ты яшчэ маладая!..
Празрыстыя вочы
Толькі бачылі радасьць і сьмех,
Не здарма-ж так жадаеш
Ня ў белыя ночы,
А ў асеньнім тумане шумець.
О, вясна-маладзіца!
І той вось і гэта
Разам некалі сьвет сьцераглі,
На палёх і ў байніцах
Ўзрастала іх мэта,
Ў кожнай кроплі пралітай крыві.
Добры дзень дарагая,
Цалуй і цалуйся,
Прыдзе час і ты будзеш згараць,
А сягонья другая
Ўрастай і красуйся,
Покуль вольны і радасны край!

З БЕЛЫХ НАЧЭЙ

1

Дай ты мне свае белыя грудзі,
Дай да сэрца прыціснуць хоць раз.
Гэта ноч ўсё жывое абудзіць,
Не абудзіць адных толькі нас.

Не абудзіць ні слоў, ні каханьня
Ну і што-ж, калі хораша так
Адшукаць свой прытулак ў тумане,
Адшукаць і другім перадаць.

Што глядзіш так таемна і ўпарта?
О, я знаю ты хочаш йшчэ жыць,
Бо для шчасьця—надзеі і жарты,
А для сьмерці—трызвон і крыжы!..

Дай-жа, дай свае белыя грудзі,
Дай да сэрца прыціснуць хоць раз,
Гэта ноч ўсё жывое абудзіць,
Не абудзіць адных толькі нас!..

Ня цвілі дьямэнтамі вочы,
 Ды й за гэтым тады не сачыў,
 Толькі шкода, што ў белыя ночы
 Мала знаў я прыгожых жанчын.

Я ня знаў і навошта так рана
 Свае грудзі журбой абуджаць,
 Раз абудзіш і чорная рана
 Будзе каменем вечно ляжаць.

А так многа, на сьвеце так многа,
 Што згубілі жыцьцё абы як,
 Бо была ім апошняй дарога,
 Што вядзе у бяздоньне й кабак.

І хоць так, не палалі тут вочы,
 Я за гэтым тады не сачыў,
 Толькі шкода, што ў белыя ночы,
 Мала знаў я прыгожых жанчын!

Не табе, не з табой я маліўся
 Ну й за гэта сягонья даруй,
 Не шкада, што на сьвет нарадзіўся,
 Не шкада, што калісьці памру.

Не шкада, што ў вячэрнім тумане
 Мёртвы месяц пажарам гарыць
 І на белыя грудзі курганаў
 Льюцца сьлёзы крывавай зары.

Ах, сягонья ля гэтай дубровы
 Хочу жыць, яшчэ хочу я жыць,
 Бо кахаць ты ня будзеш нанова,
 А пажару крыві ня стушыць.

І хоць так! Не табе я маліўся,
 Ну й за гэта сягонья даруй,—
 Не шкада, што на сьвет нарадзіўся,
 Не шкада, што калісьці памру!

НА ПРЫВОЛЬЛІ

Маўчала ноч...
Над сінім полем
Пунсвай кветкай месяц плыў.
Сягонья сэрца
На раздольлі
Сьпявае гімн сваёй зямлі.
Той гімн жыве
І паліць грудзі,
Заве ізноў ў радзімы край,
Дзе між палёў
Каровы й людзі
Стапталі шоўк зялёных траў.
І я прышоў,
Прышоў пад месяц,
На шыр-прастор сваёй зямлі.
Маўчала ноч...
Над сінім лесам
Півоні зор крывёй цьвілі.

Я бачыў іх
І ў сэрцы чулым
Спадзейна плакала струна,
І ў гэтым сьне,
На поўразгуле
Я ўсё жыцьцё хацеў абняць.
Каб зноў сьмяяцца
І ў зацішшы
Усё сказаць, чым тут жыву,
Як вецер
Возера калыша,
Куды вятры мяне завуць.
Сказаць так
Проста і прыгожа,
Як я гляджу на новы дзень,
Каб ў моры траў
І ў моры збожжа
Было на радасьць
Больш надзей.
Каб на прывольлі,
Пры даліне
Хто небудзь вышаў і сказаў,
Што тыя песьні
Для краіны
Складалі возера й лаза.
А я?—
Я толькі іх падслухаў,
І ў глыбіні маёй душы

Тривожна,
Радасна і глуха
Вясна і шчырасьць
Хочуць жыць!

НОЧ ЗАПАЛІЛА

Ноч запаліла пажар залаты,
Нехта заплакаў на месячны дым.
Выйду я заўтра ў агонь барацьбы,
Поўны адвагі, змагацца й любіць.

Выйду я зрэзаць вясновую цьвець,
У раннім пажары пунсовых завей.
Раньне! І сьлёзы палаючых траў,—
Буду я плакаць, як плача зара!

Так, гэта заўтра, а можа й раней,
Травы заплачуць аб новай вясне,
Косы асыплюць і зрэжуць іх цьвець
Вольным размахам сталёвых брывей.

Так яны згінуць, ў халодным жыцці
Сёньня іх згоды ня будуць прасіць.
Што гэта мора зялёнай травы
У песнях сваіх для людзкой галавы?

Сённяя загіне, а заўтра ізноў
Будзе ўпівання вясной і віном!
Так я стаяў і ў задум'і палёў
Слухаў, як песьні лятуць за сяло.

Там дзе прыбоем зялёнай струны
Кінулі травы на грудзі вясны
Чулыя словы за радасьць жыцця,
Зналі й яны, што хвіліны ляцяць

З кожнай хвілінаю раньне бліжэй,
Туліцца месяц ніжэй і ніжэй...
Што яму сённяя, ён шчырасць згубіў
У срэбных хвалі халоднай вады.

Так я стаяў і глядзеў навакол,
Пеў салавей над срабрыстай ракой,
Пеў аб загубленым нейчым жыцці,
Быццам трывогу юнацтва насіў.

Думаў ці не, ён прывольля песьняр,
Што будзе заўтра у пацёрках дня?
Думаў ці не, што сталёвай гурбой
Выйдуць сяляне, як быццам у бой.

Выйдуць і зноў на радзімай зямлі
Голымі стануць прасторы далін?
Не! Ён ня думаў аб гэтым. О, не!
Так ён сьпяваў у трывозе раней...

Плакалі вербы і плакаў прастор.
Людзі-ж ня зналі аб чым і нашто.
Людзі пыталі у сонца і ніў,—
Дзе іх прыгожасьць жыцьця і вясны.

Сонца маўчала, а ў нівах вясной
Пахла каханьнем і пахла віном.
Толькі адзін салавей над ракой
Пеў аб жалезным паходзе вякоў.

Ноч запаліла пажар залаты,
К чорту трывогу, на месячны дым!
Гэта трывога, як песьня і сон,
Заўтра ня выйсьці мне з срэбнай касой.

Заўтра туман над прасьцягам далін
Кіне мне тайну жыцьця на зямлі.
Заўтра мне скажа напевам другім,
Досыць маліцца у песьнях тугі,

Пойдзем туды, дзе ў прывольлі дуброў
Кветкі палаюць агнём і зарой.
К чорту! Нашто залатая зара..
Бачыш, як зоры у трывозе гараць,

Месяц, як мёртвы упаў над сялом,
Вецер з узгорка сарваўся далоў.
Што-ж я стаю у трывозе адзін,
Нехта мне шэпча: Браточак ідзі...

Раз толькі радасьць палае ў грудзёх,
Песьня-ж навекі ўпілася ў жыцьцё.
Йдзі мой браточак, для новай вясны
Трэба сьпяваць, а ня плакаць і ныць!

Сакалянка 1926 г.

ЛЯТУЦЕНЬНІ

Ішоў адзін
Мяжою мне знаёмай
Ізноў сьмяяцца
І сьпяваць ізноў,
І так хацелася
Другой або другому
Аддаць душу
Квітнеючай вясной.

Яна прышла
Адна, неспадзявана,
Пад ціхі шопат
Сьпелых каласоў.
Душа палала
Шчырасьцю нязнанай,
Цьвілі сады
Нязьведанай красой.

Акорды траў
Лілія на прывольле
І месяц піў
Ліпнёвы агняцьвет.
І так хацеў, хацеў
З мяцежным болем
Упіцца сінью
Месячных завей.

Як ціхі сон
Балючага натхнення
Шумелі ветры
Ў радасных палёх.
І жыцьцятворчай
Песьняй лятуценняў
Ў маёй душы
Паўстаньне узрасло.

ум.
Я ўсё жыцьцё
І лепшыя хвіліны
Гатоў аддаць
За праўду і другіх,
Каб толькі бачыць
Радаснай Айчыну,
Каб выйсьці ў даль
На новыя шляхі.

А дні ішлі;
Уходзілі й зьнікалі
І дні другія
Выйшлі з туманоў,
А разам з імі
Ў радасныя далі
Прышла й яна,
Узросшая вясной.

Прышла і шчырасьць
Сэрца маладога
Хацела мне
Навекі падарыць,
А я гарэў
Нязьведанай трывогай,
Крывавым сумам
Выплыўшай зары.

І я ня знаў,
Ня думаў і ня марыў,
Што мог яе
Балюча цалаваць,
Бо хто мог бачыць,—
Сінія абшары,
Зялёны лес,
Ды мяккая трава.

Ах, я дзівак
Упарты і мяцежны,
Я сам уцёк
Ад вуснаў і надзей,
Каб ня упіцца
Шыяй беласьнежнай,
Каб больш ня бачыць
Подыху грудзёй.

Чаго-ж тады
Я верыў і імкнуўся
Чаго я пеў,
Чаго хварэў душой,
У палёх шырокіх
Роднай Беларусі,
Каго шукаў,
Таго я не знайшоў.

Ну, бо яна
Гарэла й не згарала,
Як гэта ноч
І месячная цьвець.
І каб другога
У сьвеце напаткала,
Магла з другім
І плакаць і гарэць!

Ах, я заснуў
І гэта ўсё здалося.
Бо за вакном
Мяцеліца шуміць
І вецер сыпле
Сьнежныя калосьсі,
Каб гэту даль
Надоўга застудзіць.

І ў сэрцы зноў
Дзіцячыя жаданьні,
Мне шкода
І так цяжка мне,
Што гэты сон
Прыгожага спатканьня
Ў душы ня змог
Ужыцца й паланець.

Відаць ў жыцьці
Нікога не спаткаю,
Каго змагу,
Як песьню палюбіць
І усё шляхі,
Здабытыя вякамі
Прайду, як сон
Паўстаньня й барацьбы!

МАЦІ

Прышла ў далёкі дом, пачула сьпеў гітары
Й надломы сэрца выклікалі боль.
Над хмурым горадам паўзьлі густыя хмары
І чорны дзень быў здушаны жальбой.

Яшчэ нядаўна так жадала дзён вясновых
І жыць агнём пачуцьцяў і надзей,
Як раптам вестка, — сын яе ахвярай новай,
Стаў родны сын, загінуў ад людзей.

Яна так плакала, яна ў агні згарала,
Малілася прад богам і людзьмі.
І рай, шчасьлівы рай яна яму жадала,
Сьлязьмі й журбой грахі яго абмыць.

Ён быў дзівак, любіў спакойны шум дубровы,
Музыка быў, о, як ён мог іграць!
А потым выйшаў рваць-зьнімаць з другіх аковы
Памёр, — другія вышлі паміраць...

Ён першы быў, як сон вясны, як лятуценьне.
Дык плач пясняр, ўздымай ў грудзёх агонь —
Упала маці з плачам, з крыўдай на калені
І вобраз маткі бачыла другой.

І гэты дальні дом, і гэты сьпеў музыкі
Узьнялі агнём жаданьяў і журбы
Акорд ў грудзёх яе, акорд ў душы вялікі,
Бо толькі маці можа так любіць!

Белае зімняе поле,
Ніў белагрывы прастор
Дыша магутнаю воляй,
Воляй залочаных зор.

Эх, разыйдзіся над вёскай
Сонечнай песьні вясна.
Радасна-родных палосак
Ў сэрцы ня змоўкне струна.

Сэрца ня лёд і ня камень,
Сэрца у полымі кліч,
Кліч маладога жадання
Вольных прастораў зямлі.

Кінуў той кліч я сягоньня,
Сам малады, як вясна
Радасна-сонечных гоняў
Ў сэрцы ня змоўкне струна!

З Ь М Е С Т

У РАЗГАРЫ ЖЫЦЦЯ

Стар.

З ценямі думкі	7
Хрыпла гудок прагучэў	8
Песьняй звонкай	9
Ў гэтай цемры.	11
О, вясна	13
Была восень	15
О, выходзь маладняцкая раць	17
Маркітанка Сігарэт	19
Я прыду	21
Адказ	23
Мне хочацца любіць	25
Яшчэ адна	26
За што	27
Сястры Ніне	29
Жаданьне	30
Я не кахаў	31
Полюбіў я асеньняе раньне	33
Ты не знаеш, Ніна	35
Поэтам	37
Помніш ты	39

НА ЗАЛАТЫМ ПАКОСЕ

Здароў, мой таварыш	43
Срэбны месяц	45
Цяпер ў грудзёх	46
Вясной	47
Патапаюць далі	48
У лесе	49
Добры дзень	51
З белых начэй	53
На прыволье	56
Ноч запаліла	59
Лятуценьні	63
Маці	68
Белае зімняе поле	70

Бел. аддзеса
1994 г.

B0000002479 109